

متن پرسش

سلام استاد حکیم: ۱. می شود گفت کسانی که بوسیله عبادات هنوز نتوانسته اند برای خود وجودی بالفعل بسازند ولو در حد کم؛ قلب ندارند چون قلب یعنی وجود بالفعل؛ و لذا نمی توانند حضور قلب داشته باشند و اصلا نمی توانند در حال زندگی کنند چون درگیر وجود متحرک خود که وابسته به بدن است می باشند؟ آیا حضور قلب همان حضور اسماء خداوند در نفس انسان بصورت بالفعل است؛ و توجه به این اسماء را حضور قلب می گویند؟ اگر اینگونه باشد می توان گفت کسی که هنوز با معرفت و عمل خود را در معرض اسماء خداوند قرار نداده و به قول معروف هنوز بسط اسماء در او شروع نشده اصلا قلب ندارد و محال است حضور و نشاط در عبادات را بفهمد؟ انسان از کجا می تواند بفهمد قلب دارد و اسماء خداوند در او در حال تجلی است؟ از کجا می تواند بفهمد در حال سیر به جلو است یا در حال عقب گرد؟ این را پرسیدم چون گاهی انسان با خیال احوالات معنوی که قبلا داشته زندگی می کند و خود را با الفاظ عارفان مشغول می کند در حالی که در استدراج است و در حال عقب گرد، چگونه بفهمیم در حال سیر الی الله بشکل حقیقی هستیم؟ ۲. اگر کسی بعد از مدتی شور عملی خود را از دست بدهد هرچند شعور علمی برای کسب معارف دارد و واقعا در حال مطالعه و تفکر در معارف است؛ ولی شور عملی او به حدی کاسته شده که نه تنها نماز شب بلکه نماز صبح هم نمی خواد البته نه از روی عمد؛ قلبا عاشق عبادت هست ولی مثلا برای نماز شب بیدار می شود اما نمی داند چرا باید بلند شود؛ خلاصه که نمی دانم چطور این حالت را توضیح بدهم ان شاءالله که استاد متوجه این حالت هستند و جوابی عرض می کنند. گاهی آنقدر عمل کردن برایم مبهم می شود و می گویم چرا باید فلان عبادت را انجام داد و بدنم اصلا دیگر فرمان بردار نیست؛ با اینکه از نظر علمی مبادی عبادت و چرایی آن برایم حل شده ولی موقع عمل مثلا نماز صبح؛ یک حال بهت و گنگی برایم پیش می آید که نمی دانم چرا باید نماز بخوانم؛ شاید بخاطر این باشد که چندین سالست دم از سلوک می زنیم و چون خبری نشده و نمی دانیم چه باید بشود یک یاس مخفی در عمل پیدا کرده ایم. به هر حال امیدوارم متوجه احوال حقیر شده باشید چون نمی دانم چگونه توضیح دهم. تشکر از زحمات و افرتان؛ اجرکم عندالله

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: ۱- قلب به صورت بالقوه در همه‌ی انسان‌ها هست و همان وجه باطنی انسان است که چنانچه با نیت قرب الهی، عبادات را انجام دهد آرام آرام ظهور می کند ۲- وقتی انسان

به آنچه می‌داند عمل کند، زمینه برای اعمال برتر با رجوع بهتر به قلب او چشاندن می‌شود. مدتی با زندگی‌نامه‌ی عرفا مأنوس باشید خوب است. در ضمن کتاب «تذکرة الالياء» عطار را نیز مدّ نظر قرار دهید. موفق باشید